

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СЛУХО-ВИМОВНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Чухно Олена Анатоліївна

к.пед.н., доцент

elchukhno@gmail.com

Риженко Марина Володимирівна

здобувач вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

м. Харків, Україна

marina.ryzhenko.89@ukr.net

Анотація. У статті розглянуто питання навчання майбутніх учителів-філологів англійської вимови в умовах переходу закладів вищої освіти на дистанційне навчання. Висвітлено особливості професійно орієнтованого навчання фонетичного аспекту мовлення й визначено етапи формування англійськомовних слухово-вимовних навичок майбутніх учителів у дистанційному форматі.

Ключові слова: вимова, дистанційне навчання, етапи формування слухово-вимовних навичок, заклади вищої освіти, майбутні вчителі.

Погіршення епідеміологічної ситуації в Україні, пов'язаної з поширенням коронавірусної хвороби, призвело до тимчасового запровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти (ЗВО). Якість освітніх послуг за таких умов залежить від пошуку й використання викладачами ЗВО нових форм, методів і прийомів навчання, які б компенсували відсутність аудиторних занять і стали їх ефективною альтернативою. Так, у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови в умовах дистанційного навчання виникає необхідність використання таких вправ і завдань, які уможливають здійснення здобувачами іншомовного спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності й розвиток їхніх професійних умінь.

Одним із невід'ємних компонентів лінгвометодичної компетентності майбутніх учителів англійської мови є слухо-вимовні навички, рівень розвитку яких впливає на ефективність як міжкультурної іншомовної комунікації, так і на успішність професійної діяльності з навчання англійської мови інших людей.

Питання навчання майбутніх учителів англійської вимови вивчають Ланова О. В. [1], Перлова В. В. [2], Чухно О. А. [3] тощо. Проблему використання дистанційних технологій у професійно орієнтованому навчанні майбутніх учителів англійської мови розглянуто в роботі Гнедкової О. О. [4]. Долина А. В. присвятила своє наукове дослідження питанню використання системи Moodle для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови на старшому етапі навчання у самостійній роботі [5]. Однак, особливості процесу формування англомовних слухо-вимовних навичок майбутніх учителів-філологів на першому етапі навчання у ЗВО не отримали достатнього висвітлення у науково-методичній літературі. Одним із перших кроків до вирішення цієї проблеми вважаємо визначення етапів формування слухо-вимовних навичок майбутніх учителів англійської мови в умовах дистанційного навчання, що і є метою нашого дослідження.

Для досягнення поставленої мети розглянемо особливості процесу формування слухо-вимовних навичок майбутніх учителів англійської мови.

По-перше, учитель іноземної мови використовує слухо-вимовні навички більшою мірою під час навчання англійської мови школярів, тому майбутні вчителі повинні набути здатності до формування фонетичної компетентності учнів. Отже, процес формування слухо-вимовних навичок у педагогічному ЗВО має бути професійно орієтованим. На першому етапі вивчення здобувачами вищої освіти англійської мови професійна орієнтація процесу навчання вимови може бути забезпечена шляхом використання завдань, метою яких є аналіз і корекція фонетичного оформлення власного й чужого іншомовного висловлювання.

По-друге, ефективність формування слухо-вимовних навичок майбутніх учителів залежить від унаочнення цього процесу. Під час аудиторних занять прикладом для наслідування, як правило, є викладач, який демонструє правильну вимову фонетичної одиниці й розташування органів мовлення. Під час дистанційного навчання прикладом наочних засобів можуть бути відеофрагменти, що демонструють мовлення носіїв мови. У такий спосіб у свідомості здобувачів формується образ-еталон артикуляційно-акустичних особливостей певної фонетичної одиниці, що сприяє її коректному відтворенню.

По-третє, формування в майбутніх учителів слухо-вимовних навичок не є самоціллю. Ці навички є компонентом іншомовної комунікативної компетентності й повинні функціонувати під час здійснення різних видів мовленнєвої діяльності. Тому введення нових звуків та їх тренування рекомендується здійснювати у контексті [6, с. 201].

Отже, враховуючи необхідність унаочнення, використання мовленнєвого контексту й професійної орієнтації процесу навчання майбутніх учителів англійської мови, а також спираючись на виділені науковцями етапи навчання вимови [6, с. 201], ми вирізняємо такі етапи формування англійськомовних слухо-вимовних навичок майбутніх учителів в умовах дистанційного навчання:

I. Рецептивний (перегляд здобувачами відеофрагменту з новим звуком у мовленнєвому контексті);

II. Рецептивно-аналітичний (перегляд здобувачами відеофрагменту з демонстрацією вимови ізольованого звука, що супроводжується аналізом його артикуляційно-акустичних особливостей);

III. Рецептивно-репродуктивний (сприйняття на слух і відтворення здобувачами мовленнєвих одиниць із новим звуком, що супроводжується відеозаписом власного мовлення);

IV. Рефлексивно-аналітичний (перегляд здобувачами відеозаписів, ідентифікація вимовних помилок у власному мовленні й мовленні інших, надання рекомендацій щодо удосконалення вимови);

V. Етап удосконалення вимови (повторний відеозапис здобувачами власного мовлення з урахуванням результатів самоаналізу й рекомендацій, наданих іншими здобувачами; порівняння вимови з попереднім варіантом).

На нашу думку, під час дистанційного навчання формування слуховимовних навичок із дотриманням визначених етапів сприятиме більш ефективному оволодінню здобувачами вищої освіти англійською вимовою й професійними вміннями навчати вимови інших людей.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку вважаємо укладання комплексу вправ для формування слуховимовних навичок майбутніх учителів-філологів під час дистанційного навчання.

Список літератури

1. Ланова О. В. Підготовка майбутніх учителів англійської мови до навчання учнів просодичних засобів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (германські мови)» / О. В. Ланова. – Одеса: ПУНПУ імені К. Д. Ушинського, 2008. – 20 с.
2. Перлова В. В. Методика формування у майбутніх учителів англійської мови професійно орієнтованих слуховимовних навичок: дис. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Перлова Вікторія Володимирівна. – Х., 2007. – 301 с.
3. Чухно О. А. Підсистема вправ для формування професійної фонетичної компетентності в англійській мові після німецької / О. А. Чухно // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка: науковий журнал. Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 4 (90). – С. 145–154.
4. Долина А. В. Використання системи Moodle для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови / А. В. Долина // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – Том 70. – № 2. – С. 205–215.

5. Gnedkova O. Distance learning technologies in formation of professional training of future English teachers / O. Gnedkova // Інформаційні технології в освітію. – 2016. – Вип. 4. – С. 100–115.

6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Є. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.